

ÅRSBERETNING OM VIRKSOMHETEN I 2014

Formål

Stiftelsen Fritt Ord er en privat, allmennyttig stiftelse hvis fremste formål er å verne om og styrke ytringsfriheten og dens vilkår i Norge, særlig ved å stimulere den levende debatt og den uredde bruk av ordet. Fritt Ord kan også støtte andre sider ved norsk kultur, i første rekke den del av kulturen som gjør bruk av ordet. I særlige tilfeller kan Fritt Ord bidra til å fremme ytringsfriheten i andre land. Stiftelsen har kontor i Uranienborgveien 2, Oslo.

Fritt Ord søker å ivareta sitt formål på to måter: gjennom bevilgning på basis av søknader og gjennom egeninitiert virksomhet (prisutdelinger, stipendprogram, seminarer, prosjekter). Til vedtektsbestemte formål ble det i 2014 til sammen bevilget kr 112,9 mill. Av dette utgjør ca. kr 0,9 mill. forskjellige priser, mens kr 112 mill. er bevilgninger etter søknad.

Priser og egne initiativer

Fritt Ords Pris

Fritt Ords Pris for 2014 ble tildelt **Anne Sender**. Styret ga følgende begrunnelse: «Anne Sender får Fritt Ords Pris 2014 for å ha løftet frem den jødiske minoritetens historie i Norge og for i en årrekke å ha arbeidet mot antisemittiske holdninger. Som jøde har hun selvstendig og modig satt et kritisk søkelys på den politikken som føres av israelske og palestinske ledere i konfliktområdet, ikke minst etter egne observasjoner av levekår på Vestbredden.»

Prisbeløpet var på kr 400 000, og overrekkelsen fant sted i Den norske Opera & Ballett 8. mai 2014.

Fritt Ords og Zeit-Stiftungs pressepriser til Russland og Øst-Europa

Fritt Ords samarbeid med Zeit-Stiftung i Hamburg rundet 10 år i 2014. Presseprisene Gerd Bucerius' pris «Fri Presse Øst-Europa» og Fritt Ords pris «Fri Presse Russland» ble delt ut under en seremoni i Hamburg rådhus 12. juni 2014. Gratulasjonstalene til prisvinnerne ble holdt av Giovanni di Lorenzo fra Die Zeit, Fritt Ords styremedlem Frank Rossavik og forfatter Jurij Andruchowytch. Mustafa Nayyem holdt takketale på vegne av vinnerne.

Prisbeløpene på i alt 80 000 euro gikk til åtte journalister og medier. Mottakere var **Maria Eismont** og **Dozhd TV** fra Russland, **Tetiana Chornovol**, **Yulia Mostova** og **Mustafa Nayyem** fra Ukraina, **Aliaksandr Klaskouski** fra Hviterussland, internettkanalen **Objective TV** fra Aserbajdsjan og den armenske nyhetssiden **Epress.am**. Kostnadene ble delt likt mellom Fritt Ord og Zeit-Stiftung.

Status for ytringsfriheten i Norge – Fritt Ords monitorprosjekt

For å kartlegge og analysere ytringsfrihetens stilling i Norge lyste Fritt Ord høsten 2012 ut midler til en forskningsbasert monitorundersøkelse for perioden 2013–2014, med inntil 5 millioner kroner som beløpsramme. Institutt for samfunnsforskning fikk oppdraget med å lede prosjektet, i samarbeid med med Institutt for medier og kommunikasjon ved UiO, FAFO, TNS Gallup og advokat Jon Wessel-Aas. I løpet av høsten 2014 ble det lansert fire delrapporter. Den første hadde tittelen «Ytringsfrihet i Norge: Holdninger og erfaringer i befolkningen», mens den andre tok for seg kvinners meningsytring i den digitale offentlighetens kultur, under tittelen «Uten sosiale medier hadde jeg ikke hatt den stemmen jeg har i dag». Delrapport nummer 3 hadde tittelen «Pressefrihetens kår i 2014: Ett skritt frem – og to

tilbake?». Hovedrapporten, «Status for ytringsfriheten i Norge», ble lansert med en heldagskonferanse på Litteraturhuset 19. november 2014. Alle rapportene er tilgjengelige for nedlasting på Fritt Ords nettsted.

Fritt Ords ytringsfrihetsbarometer: Undersøkelse om ungdoms bruk av sosiale og redigerte medier

I anledning Verdens pressefrihetsdag ble resultatet av en undersøkelse om ungdoms forhold til sosiale og redigerte medier presentert i Fritt Ords lokaler 29. april 2014. Undersøkelsen ble utført og lagt frem av TNS Gallup, og belyste også de unges forhold til ytringsfrihet, personvern og overvåkning. Dette er en delundersøkelse i Fritt Ords Ytringsfrihetsbarometer i samarbeid med presseorganisasjonenes prosjekt «Hvor har du det fra? Kampanjen for journalistikken».

Fritt Ord-konkurransen for elever i videregående skole 2013–2014

2013–2014 var det første året Fritt Ord-konkurransen ble avholdt i stiftelsens egen regi, etter at samarbeidet med Proscientia ble avsluttet i 2012. Temaet for konkurransen var knyttet til grunnlovsjubileet, «Ytringsfrihet 1814–2014». Fritt Ord mottok 124 bidrag fra 170 deltakere. Vinnerne av konkurransen ble offentliggjort under et arrangement tirsdag 22. april 2014 i Uranienborgveien 2. Prisene ble delt ut av Harald Rosenløw Eeg, og det ble holdt innlegg om ungdom og ytringsfrihet av Eeg, styremedlem Sigrun Slapgard og juryleder Henrik G. Bastiansen. Førstepremien gikk til Åshild Slåen fra Nord-Gudbrandsdal videregående skole for prosjektet «Fritt ord, frie mennesker». Anja Selmer fra Stavanger Katedralskole fikk andrepremie for prosjektet «Maleri», og Nancy Herz fra Vardafjell Videregående skole ble tildelt tredjepremie for prosjektet «Ungdom som passive aktivistar». Førstepremien var et stipend på kr 20 000, andrepremien kr 15 000 og tredjepremien kr 10 000. I tillegg bestod premien av en reise til Strasbourg, der alle prisvinnerne fikk besøke EU-parlamentet, Europarådet og Menneskerettighetsdomstolen.

Den norske historiske forenings prosjektkonkurranse i historie 2013–2014

Fritt Ord har støttet prosjektkonkurransen i historie siden 2002. Tema for konkurransen 2013–2014 var «Min familie i historien», og det kom inn 1181 bidrag fra 1243 elever. I klassen for ungdomsskolen gikk førsteprisen til Benedicte Samira Popkema fra Hedemarken friskole, for oppgaven «Din til døden tro hengivende Veninde, Anne J. Solberg» om hennes tippoldefars søster som utvandret fra Norge til Amerika på slutten av 1800-tallet. I klassen for videregående skole mottok Vebjørn Bredesen fra Notodden vgs. førsteprisen. Bidraget var en grundig historisk undersøkelse av livet til hans tippoldefar.

I samarbeid med Grunnlovsjubileet arrangerte HIFO en tilleggskonkurranse med tittelen «Min familie og arven etter 1814». Vinnerne i ungdomsskolen var Øyvind Villanger, Magnus Knutsen og Amund Christopher Klem Rønning fra Fjell ungdomsskule med besvarelsen «Er det mulig å eksportere demokrati til et annet land ved bruk av makt?». I videregående vant Vivel Cortez Fredriksen fra Hartvig Nissen vgs. med besvarelsen «Kunsten å balansere på en tynn line – en historie om overlevelse», om bestefarens fagforeningsarbeid i Chile under Pinochet. I tillegg til pengepremier fikk prisvinnere tilbud om deltakelse på EUSTORYs HistoryCamps i Norge og Estland.

The Preben Munthe Fellowship

Journaliststipendet The Preben Munthe Fellowship ble i 2013 etablert som et samarbeid mellom Fritt Ord og Reuters Institute for the Study of Journalism ved Universitetet i Oxford. Stipendet ble delt ut for første gang i 2014, og gikk til Mikal Hverven Hem og Knut Erik

Holm for perioden april til juli. Under Oxford-oppholdet arbeidet Hem med mediekontroll i autoritære stater, mens Holm skrev om allmennkringkasternes rolle med utgangspunkt i dagens endringer i medielandskapet og nettjournalistikken.

Utlysning av midler til norske folkebibliotek

Våren 2014 lyste Fritt Ord for sjuende gang ut midler til tiltak i norske folkebibliotek. Under overskriften «Roman| Samtid |Norge» ble det lyst ut tilskudd à kr 50 000 til formidling og diskusjon med utgangspunkt i norske samtidsromaner. Det kom inn 107 søknader, og 45 av søkerne ble tildelt midler. Til sammen ble det delt ut ca. 2,2 millioner kroner, fordelt på biblioteker over hele landet. F.eks. fikk Bø bibliotek og Litteraturfestivalen Bøker i Bø støtte til prosjektet «Arbeidarromanen anno 2015» med forfatterbesøk og leseopplegg. Bømlo folkebibliotek fikk midler til arrangementsserien «Kan vestlendingen nokonsinne bli lykkelig?», der inviterte forfattere ville belyse vestlandsk mentalitet og synet på livet som «ein evig oppoverbakke». Deichmanske bibliotek, Furuset filial, fikk støtte til prosjektet «Det som finnes, men ikke synes», med fire forfattermøter om bl.a. Norge som krigsaktør og «kroppsnær» litteratur.

European Photo Exhibition Award (epea) 02

European Photo Exhibition Award (epea) er et samarbeid mellom stiftelsene Fondazione Banca del Monte di Lucca (Italia), Körber-Stiftung (Tyskland), Fondation Calouste Gulbenkian (Portugal) og Fritt Ord. Målet med epea er å skape en ramme for talentfulle yngre fotografer som befinner seg i et tidlig stadium av sin profesjonelle karriere. Den andre runden av prosjektet, epea02 med temaet «The New Social», startet opp høsten 2013 med tolv utvalgte fotografer fra ulike deler av Europa. Fra Norge deltar Linda Bournane Engelberth og Espen Rasmussen i epea02. Den tredje nordiske deltakeren er Arja Hyytiäinen fra Finland. Fritt Ord har ledet epea02 i perioden 2013–2015, med ansvar for utstillingsturné og katalogutgivelse. Utstillingen ble åpnet på Nobels Fredssenter i Oslo 3. mars 2014. I september ble utstillingen vist i Lucca, og fra oktober i Paris. Siste stopp på utstillingsturneen er Hamburg, i april 2015.

Vi lever på en stjerne: 22. juli i en større utstilling på Henie Onstad Kunstsenter i samarbeid med Fritt Ord

Utstillingen «Vi lever på en stjerne» i regi av Fritt Ord og Henie Onstad Kunstsenter er et større internasjonalt utstillings- og forskningsprosjekt i kjølvannet av tragediene 22. juli 2011. Hannah Ryggens teppe «Vi lever på en stjerne», som hang i Regjeringsbygget og ble skadet under bombingene, er et av ledemotivene for prosjektet. Følgende norske kunstnere var plukket ut til å bidra i utstillingen: Julian Blaue, Martin Braathen med Marius Engh, Hanne Friis, Marthe Ramm Fortun, Else Marie Hagen, Silje Linge Haaland, Per-Oskar Leu, Lotte Konow Lund, Jumana Manna, Eline McGeorge og Even Smith Wergeland med Superunion Architects. De utvalgte utenlandske kunstnerne var Burak Arıkan, Doug Ashford, Eva Rothschild, Ahlam Shibli og Javier Téllez. Kunstnernes oppdrag var å utforske begrepet normalitet med utgangspunkt i hendelsene 22. juli. Marit Paasche var kurator for utstillingen, som åpnet 30. januar 2014. I prosjektet inngikk også et heldagsseminar om «normalitet» 28. mars, med bl.a. Nuruddin Farah, Renata Saleci og Even Smith Wergeland. Utstillingen stod til 27. april.

Perspektiv

«Perspektiv» er et samarbeidsprosjekt mellom Fritt Ord, Thomson Reuters Foundation og Robert Bosch Stiftung. Målet er å fremme journalistikk i Russland, primært gjennom workshops, prosjektstøtte og samarbeid med journalister fra andre land. Også profesjonalisering og juridisk bistand inngår i prosjektet. Samarbeidet startet opp i 2014, og prosjektet

ble formelt åpnet ved The Lumiere Brothers Center for Photography i Moskva 20. april 2015, med paneldiskusjonen «How can journalism survive and thrive in the digital age?».

GoodPitch Europe

Våren 2014 innledet Fritt Ord et samarbeid med Britdoc Foundation London, som arbeider globalt for å fremme dokumentarfilmen. De arrangerer bl.a. GoodPitch over hele verden, et forum som viser, diskuterer og støtter dokumentarfilm. Fritt Ord og Britdoc Foundation arbeidet sammen om arrangementet GoodPitch Europe, som ble avholdt i Operaen i Oslo 25. mars 2015 med over 300 deltakere/gjester.

Seminarer og filmvisninger

På eget initiativ og i samarbeid med ulike institusjoner gjennomførte Fritt Ord omkring 35 seminarer og filmvisninger i 2014. Blant de mest markante arrangementene i begynnelsen av året var seminaret «Snowden-filene» i februar, med innledning av forfatter og Guardian-journalist Luke Harding etterfulgt av samtale mellom Harding og Aftenpostens Per Anders Johansen. Temaet ble fulgt opp i april med seminaret «Hva betyr Edward Snowden for europeisk politikk?», anført av jurist Anthony Dworkin. Dworkin presenterte resultatene fra en Fritt Ord-støttet undersøkelse om hvordan de europeiske regjeringene har reagert på Snowden-saken.

Blant arrangementsseriene som satte sitt preg på første halvår, kan en nevne «The War to End All Wars», bestående av tre tettpakkede helger med filmvisninger, foredrag og debatt om første verdenskrig. Den første tredelen av programmet ble avholdt i november 2013, mens de to siste helgeoppleggene ble avviklet i februar og mars 2014 – alt på Litteraturhuset i Oslo. Blant foredragsholderne var navn som David Stevenson, Kathleen Burk, Maria Gough og Jay Winter.

I april inviterte Fritt Ord og Flimmer film til førpremiere på Tonje Hessen Scheis prisbelønte dokumentarfilm «Drone» i Uranienborgveien 2. Etter filmvisningen var det paneldebatt med flere av hovedpersonene i filmen samt regissør Schei og journalist Chris Woods. 5. november var Fritt Ord medarrangør av den offisielle oslopremieren på «Drone» på Victoria kino.

I anledning Verdens pressefrihetsdag 2014 ble det 29. april avholdt et halvdagsseminar i Fritt Ords lokaler. Dagen startet med en samtale mellom de ukrainske journalistene Mustafa Nayyem og Sergey Leschenko om pressefriheten i Ukraina, etterfulgt av en paneldebatt om overvåkning og pressefrihet i Norge. Fritt Ord var arrangør i samarbeid med Norsk Journalistlag, Norsk PEN, Norsk Presseforbund, Norsk Redaktørforening, IPI Norge og Den norske UNESCO-kommisjonen.

Under et arrangement hos Fritt Ord i april presenterte Ahmed Akkari sin bok «Min Afsked med Islamismen. Muhammedkrisen, dobbeltspillet og kampen mod Danmark». Etter presentasjonen var det debatt med Mohammad Usman Rana, Linda Alzaghari, Vebjørn Selbekk, Jonas Gahr Støre og Hilde Sandvik. I juni var Litteraturhuset åsted for en visning av den Fritt Ord-støttede dokumentarfilmen «The 50 Year Argument» om The New York Review of Books og grunnleggeren Robert Silvers. Filmen er regissert av Martin Scorsese og David Tedeschi. Før visningen ble Silvers og Scorsese intervjuet via Skype.

I oktober inviterte Norwegian Journal of Photography og Fritt Ord til seminaret «Instagram – fotograf, redaktør og publisist». Innledere var Stephen Mayes og Thomas Dworzak, mens Espen Rasmussen var møteleder. Samme måned samarbeidet Forskningsrådet, Universitetet i

Oslo og Fritt Ord om en forelesning med den tidligere sørafrikanske forfatningsdommeren Albie Sachs i Gamle festsal. Dette var den fjerde og siste i rekken «1814-forelesningene», alle knyttet til det konstitusjonelle begrepet frihet.

Bevilgninger

Det ble i årets løp behandlet nær 2630 ordinære søknader, hvorav 1075 ble helt eller delvis imøtekommet. Sammenliknet med 2013 økte antallet innsendte ordinære søknader til Fritt Ord med 12 prosent. Søknadsmassen er nær doblet siden 2006. Fullstendige lister over bevilgningene i 2014 ligger på Fritt Ords nettsted, hvor de offentliggjøres løpende i etterkant av hver søknadsrunde. Den følgende oversikten viser et representativt utvalg av bevilgningene fordelt på programområder.

Medier og demokrati

Det ble gitt støtte til **33 prosjekter knyttet til tidsskrifter** i 2014. F.eks. har Magasinet Fanfare fått støtte til et temanummer om politisk kunst, mens Vinduet har mottatt tilskudd til sitt temanummer om «The Great War». Nytt Norsk Tidsskrift fikk støtte til et utvidet jubileumsnummer i anledning tidsskriftets 30-årsmarkering, og Agora fikk midler til et temanummer om rasisme. Avisen Dag og Tid fikk støtte til en artikkelserie om endringer i Norge, arkitekturreportasjer og honorar til avistegner. Det ble bevilget midler til forelesningsrekken Klassekampen-akademiet. Blant organisasjonene som har fått tilskudd til sitt arbeid på demokratifeltet er Norsk PEN, IFEX, Icorn og Democratic Voice of Burma. Det ble gitt programstøtte til Litteraturhuset i Oslo, Litteraturhuset i Bergen og Litteraturhuset i Fredrikstad.

Informasjon og offentlig debatt

Det ble bevilget støtte til mer enn **750 prosjekter** innenfor dette programområdet. I alt ble det gitt støtte til **300 bokprosjekter** innen informasjon og offentlig debatt, fordelt på trykkestøtte, tilskudd til oversettelse og manusutvikling. F.eks. fikk Vegard Bye og Borghild Tønnessen-Krokan et bidrag til manusutvikling av boken «Cuba etter Castro» og Frøy Gudbrandsen til sitt arbeid med bokprosjektet «Asylbarna. Storpolitisk kamp om små skjebner». Kjetil Rolness fikk manusstøtte til boken «Boligpolitikken som forsvant», mens Maja Enes fikk bidrag til «Kvinnen i skranken – en debattbok om NAV». Ola Henmo fikk tilskudd til arbeidet med en dokumentarbok om Kim Friele, og Gudmund Skjeldal til manusutvikling av boken «Bror». Det ble gitt støtte til Asle Skredderberget for arbeidet med en bok om Oljefondets historie og til Soudabeh Alishahi for bokutgivelsen «Å være fribyforfatter. Ytringsfrihet i eksil». Paal Frisvold fikk manustilskudd til boken «Mot Europa! Historien om nei-landet Norge» og Niels Christian Geelmuyden til «Sannheten på bordet II – det vi ikke får vite om alt vi drikker». Irene Ojala mottok skrivestøtte for boken «Hva skjer i det flerkulturelle Finnmark? Etniske rettighetskonflikter i Finnmark i lys av finnmarksloven fra 20015». Cecilie Arentz-Hansen fikk tilskudd til arbeidet med en bok om de første kvinnelige legene i Norge, mens Alf van der Hagen ble tildelt midler til manusutvikling av «Leseren. En bok om Henning Hagerup». Det ble gitt tilskudd til Axel Braanen Sterris bok om bioetikk og biopolitikk, og til Martin Ahzami Raknerud for arbeidet med «Tiggerstaden», en bok om rap og raptekster.

Blant bøkene som mottok støtte til norsk oversettelse er Svetlana Aleksijevitsj' «Krigen har ingen kvinnelige ansikt» (Kagge forlag) og Vjatsjeslav Zilanovs «Russland mister Arktis?» (Vidarforlaget). StillSpace mottok tilskudd til oversettelse av Tebrizli Memmed Rzas

dokumentarbok «Siste natt». Forlaget Press fikk trykkestøtte til fotodokumentarboken «Våre stemmer. HIV: 30 år i Norge» ved Fin Serck-Hanssen og Morten Borgersen, mens Humanist forlag mottok tilskudd til «Overvåkningssamfunnet» av Erik Newth. Spartacus Forlag fikk bl.a. støtte til utgivelse av Bjørn Godøys «Ti tusen skygger. En historie om Norge og de spedalske» og «I krigen. Et vitnesbyrd fra Syria» av Francesca Borri. Orkana forlag fikk trykkestøtte til utgivelsen av Øyvind Ravnas «I Nansens fotspor i Sibir». Det ble gitt tilskudd til Dreyers Forlag Oslo for «Paragrafen. Eidsvold 1814» av Håkon Harket, og til antologien «Ut av medieskyggen. Representasjon av funksjonshemmede i media» (red. Elisabeth Eide, Jan Grue og Tonje Vold; Fagbokforlaget).

Blant nettstedene som fikk tilskudd i 2014 er artsfreedom.org, et internasjonalt nettsted om kunstnerisk ytringsfrihet i regi av København-baserte Freemuse, og det internasjonale ytringsfrihetsprosjektet Free Speech Debate ved St. Anthony's College, Universitetet i Oxford.

76 dokumentarfilmprosjekter fikk støtte. F.eks. fikk Indie Film tilskudd til produksjon av dokumentarfilmen «Granatmannen» med Karianne Berge som regissør. Sant & Usant fikk utviklingsstøtte til Karen Winthers dokumentar «Exit» og lanseringsstøtte til Åse Svenheim-Drivenes' «I am Kuba». Mica Film mottok tilskudd til utvikling av filmen «Lebensborn», regissert av Hilde Kjøs, og Knut Åsdam fikk støtte til produksjon av sin dokumentar «Murmansk-Kirkenes». Det ble bevilget støtte til Nidam Najjar for utvikling av dokumentarfilmen «Min bror ... terroristen» og til Motlys for produksjon av Paulina Cervenkas «Wanja». Selskapet Fuglene fikk produksjonsstøtte til dokumentaren «Pøbler!» i regi av Kari Anne Moe, mens Piraya Film fikk tilskudd til «The Magnitsky List» ved regissør Andrei Nekrasov. Flimmer Film fikk støtte til utvikling av «iHuman», regissert av Tonje Hessen Schei, og selskapet f(x) produksjoner mottok lanseringsstøtte til Fridtjof Kjærengs «En prest og en plage» om Børre Knudsen.

I alt ble det gitt bidrag til omkring **340 seminarer, konferanser og festivaler**. Nansenskolen fikk tilskudd til en serie arrangementer knyttet til Alf Prøysens liv og diktning, og Den norske Tibet-komité til en konferanse om Tibet. Universal Tolerance Organization mottok støtte til et Toleranseforum i Drammen, mens Stiftelsen for en kritisk og undersøkende presse (SKUP) fikk tilskudd til Global Investigative Journalism Conference på Lillehammer. Framtiden i våre hender mottok bidrag til seminarserien «Nye klimastemmer» og Chr. Michelsens institutt til møteserien «Afghanistan – vår felles utfordring». Helge Jordheim ved Universitetet i Oslo fikk støtte til konferansen «Hva er opplysning – i dag?», og Preus museum mottok tilskudd til seminaret «Ut av rammen – norsk kamerabasert kunst». Kirsten Flagstad-festival fikk bidrag til formidlingstiltaket «Mennesket Kirsten Flagstad – sett gjennom teater og foredrag». Blant litteraturhusarrangementene som fikk støtte, er Islandske dager ved Litteraturhuset i Bergen og et møte mellom den danske poeten Yahya Hassan og Åsne Seierstad ved Litteraturhuset i Skien. Abstrakt forlag fikk tilskudd til en dagskonferanse om psykiatriske legemidler og CálliidLágádus – ForfatternesForlag til en seminarrekke ved etableringen av Samisk litteratursenter. Svetlana Koblyetska fikk støtte til et seminar om forholdet mellom Russland og Ukraina. Det ble bevilget midler til Nobel-Myanmar Literary Festival [Literature for Peace] i Yangoon og til Nordisk samtidspoesifestival | Rolf Jacobsen-dagene på Hamar. Sydvest bokfest i regi av Etne bibliotek fikk støtte, i likhet med Lofoten Internasjonale Litteraturfestival og arrangementet «Samtaler mellom ytterpunktene». Også Jødisk kulturfestival i Trondheim fikk midler.

Stipend og undervisning

Det ble bevilget støtte til omkring **15 prosjekter** under programområdet Stipend og undervisning. Stiftelsen Film fra Sør fikk midler til skoleformidlingsprogrammet Norge Rundt og Norsk PEN til et program om ytringsfrihet for elever. Bergen Internasjonale Filmfestival fikk midler til en dokumentarserie for skoleelever, og European Youth Parliament Alumni Association mottok tilskudd til den tolvte norske nasjonalesjonen i Europeisk Ungdomsparlament.

Ordningen med stipend til høgskole- og universitetsstudenter innen fagområdene ytringsfrihet, menneskerettigheter og demokratiutvikling ble videreført, i samarbeid med en rekke institutter.

Kunst og kultur

Ca. 230 prosjekter mottok støtte innen programområdet kunst og kultur, deriblant ca. **45 kunstbøker, kulturhistoriske utgivelser og kataloger**. F.eks. fikk Kari Brandtzæg tilskudd til katalog for utstillingen «Krigens skygge. Politisk kunst i Norge 1914–2014», og Munchmuseet fikk katalogstøtte til «Melgaard + Munch. The end of it all has already happened». Henie Onstad Kunstsenter fikk tilskudd til katalogen «POP ETC.» (red. Lars Mørch Finborud og Thomas Flor). Det er også gitt støtte til tegneserieprosjekter. Fedor Sapegin fikk tilskudd til utvikling av den grafiske dokumentarromanen «The Ukrainian Revolution» og Silje Rønneberg Hogstad til manusutvikling av «Ting vi trenger», en tegnet roman om kulturell versus økonomisk kapital.

Fritt Ord støttet i 2014 omkring **50 kunst- og kulturhistoriske utstillinger**. Avistegnernes Hus i Drøbak fikk støtte til en utstilling om ytringsfrihet og avistegning samt til utstillingen «Fredrik Stabel 100 år». Akershusmuseet mottok tilskudd til «Zanele Muholi – The Art of Activism», mens Mary Barthelemy fikk bidrag til en utstilling om romanifolket i røroshistorien. Narviksenteret og Røde Kors Krigsmuseum fikk støtte til utstillingen «Tause kvinner», og Sørlandets Kunstmuseum til «Politisk kunst og ytring: Kjell Nupen og 1970-tallet». Det ble gitt støtte til Nobels Fredssenters utstilling «Targets» av Herlinde Koelbl og til Norsk Folkemuseums fotoutstilling «Wilse2015».

Dokumentarfoto har de siste årene vært et sentralt felt for Fritt Ord, med ca. 50 bevilgninger i 2014. Blant fotoprojektene som fikk støtte er Margaret M. De Langes «Invisible Scars» og Anne-Stine Johnsbråten «Volla vs. Keeg – ung i Oslo». Linda Bournane Engelberth fikk midler til prosjektet «The Valleys» fra Wales og Kan Opprann til «Det nye Nasjonalmuseet». Javad Parsa mottok tilskudd til fotodokumentaren «Moments of Freedom» om iransk diaspora i USA, mens Mathilde Helene Pettersen fikk støtte til prosjektet «Untitled Poems». Terje Abusdals fotoprojekt om Langøyene i Oslofjorden mottok midler, så også Christian Belgaux og Svein Strømmens dokumentariske fotobok om black metal-bandet Mayhem. Det ble bevilget støtte til Ellen Lande Gossners fotoprojekt «Siste sabbat i Europa».

Blant de i overkant av **50 teaterprosjektene** som fikk støtte, finner vi Årjelhsaemien-teaterets oppsetning «Hijven Hov, Ylva!» om rovviltpolitikk og Susanne Gjesdal Øglænds «Congress of Dreams. 13 eurovisjoner». Det er også bevilget manusutviklingsstøtte til Temte productions' teaterforestilling «Polish-Norwegian Life Shots» og Kompani Campings «Migrant Mothers» om au pair-ordningen. Cecilie Lundsholt fikk tilskudd til manusutvikling av en forestilling om industrieventyret i Tyssedal.

Fritt Ord i offentligheten

Stiftelsen Fritt Ords virksomhet er omgitt av stor og stigende interesse fra norske medier og offentligheter.

Fritt Ords Pris er som vanlig en av de enkeltsaker fra stiftelsen som har interessert mediene aller mest. 2014-prisen til Anne Sender fikk oppmerksomhet både rundt offentliggjøringen i starten av april og ved selve prisutdelingen i begynnelsen av mai.

Like før jul i 2014 annonserte stiftelsen for øvrig for første gang at vi gjerne tar imot forslag til kandidater til Fritt Ords Pris 2015. Dette ble offentliggjort med frist 9. februar 2015, og skjedde gjennom sosiale medier og egen nettside. Initiativet vakte betydelig oppmerksomhet og mange forslag kom inn – både gjennom debatter på sosiale medier som Twitter og Facebook, og direkte til stiftelsen gjennom begrunnede forslag. Alle forslag ble diskutert i administrasjonens og styrets arbeid med priskandidatene for 2015, og ga et større tilfang av navn å vurdere.

Ansettelsen av Knut Olav Åmås som Stiftelsen Fritt Ords nye administrerende direktør ble offentliggjort 30. mai 2014. Direktøren blir brukt som kommentator og intervjuobjekt i mediene når det gjelder spørsmål om ytringsfrihet, kultur- og medieutvikling på bred basis, og deltar selektivt der det ligger til rette for å få frem prinsipielt interessante synspunkter.

I september ble surveyversjonen av den store monitorundersøkelsen om ytringsfrihetens status i Norge lagt frem i Fritt Ords lokaler. Resultatene vakte stor oppmerksomhet og debatt. Det gjorde også den store hovedrapporten som ble presentert på en konferanse i november.

Utlysningen av 30 millioner i ekstramidler over tre år til seks journalistiske områder i desember vakte positiv oppmerksomhet.

Administrasjonen har på vegne av stiftelsen deltatt i et betydelig antall offentlige debattarrangementer i andres regi, og også holdt en rekke foredrag og innlegg om temaer relatert til stiftelsens interesseområder, ofte på konferanser.

Utover høsten ble direktøren også invitert til å åpne og holde åpningstaler ved arrangementer og festivaler knyttet til Fritt Ords virksomhet.

Økonomi

Fritt Ord har samarbeidet med en uavhengig rådgiver, Formuesforvaltning, som bistod med utvikling av strategi og løpende evaluering av porteføljen, samt valg av forvaltere og investeringsprodukter. Kapitalforvaltningen ble utført gjennom investeringer i aktivaklasser som renter, norske og utenlandske aksjer, private equity-fond og eiendom.

Det ble bevilget kr 112,9 mill. til vedtektsbestemte formål (se Bevilgninger, priser og egne initiativer samt www.fritt-ord.no). De samlede driftskostnadene utgjorde kr 39,7 mill., og forvaltningskostnadene for investeringsaktiviteter utgjorde kr 3,3 mill. Total formålskapital utgjør ved årets slutt ca. kr 3 mrd.

Fritt har Ord oppnådd følgende resultat for sine aktivaklasser:

	Avkastning (tusen kr)	Avkastning i %
Rentebærende instrumenter	54 783	4,0
Norske aksjer	14 128	3,5
Utenlandske aksjer	90 227	15,6
Alternative investeringer	36 558	5,7
SUM	195 697	

Aksje- og rentemarkedene hadde generelt en positiv utvikling i 2014, drevet blant annet av bedre utsikter i den amerikanske økonomien og stimulerende pengepolitikk fra sentralbanken. Oslo Børs, representert ved fondsindeksen (OSEBX) steg 4,95 %. De globale aksjemarkedene, representert ved MSCI World, steg med 25,9 %. Norges Bank reduserte signalrenten i desember med 0,25 % til 1,25 %. Pengemarkedsrentene var fallende gjennom året. 3-måneders Nibor falt fra 1,68 % til 1,48 % og 6-måneders Nibor falt fra 1,75 % til 1,39 %. 9-års statsobligasjonsrente (NST475) falt fra 3,00 % til 1,44 %.

Tabellen viser at i 2014 har stiftelsen hatt overskudd i alle aktivaklasser. Alternative investeringer relaterer seg i hovedsak til posisjoner i private equity, eiendomsmarkedet og unoterte aksjer. Stiftelsens formålskapital pr. 31. desember 2014 utgjorde 2 990 millioner kroner mot 2 950 millioner kroner i 2013. Fritt Ord har utarbeidet en strategi for langsiktig kapitalforvaltning med krav til etikk i de investeringer som stiftelsens forvaltere foretar på Fritt Ords vegne. Stiftelsen har dessuten innledet et arbeid med strategi for samfunnsansvar.

Realavkastning

Overskuddet fra årets investeringsaktiviteter var på 196 millioner kroner. I forhold til stiftelsens formålskapital per 1. januar gir dette en avkastning på 6,8 %. Justert for inflasjon (2,1 %) gir det en realavkastning på 4,7 % for 2014.

Redegjørelse for årsregnskapet

Det fremlagte årsregnskapet gir et rettviseende bilde av stiftelsens eiendeler, gjeld og finansielle stilling ved årsskiftet, samt av resultat og utvikling av stiftelsens virksomhet gjennom året. Det knytter seg ingen vesentlige usikkerheter til årsregnskapet, og det er heller ingen ekstraordinære forhold som har påvirket regnskapet. Det har ikke inntruffet vesentlige hendelser etter balansedagen. Styret er av den oppfatning at forutsetningen for fortsatt drift er til stede, og årsregnskapet for 2014 er satt opp etter denne forutsetningen. Styret anser arbeidsmiljøet i stiftelsen som tilfredsstillende, og har ikke iverksatt spesielle arbeidsmiljøtiltak.

Finansiell risiko

Fritt Ords finansielle risiko er moderat. Forholdet er nærmere omtalt under note 9 i regnskapet.

Økonomiske fremtidsutsikter

Fritt Ord har en målsetning om en langsiktig realavkastning på 4,5 %. Fritt Ords forventninger til fremtidig avkastning er beregnet ut fra dette forhold. Utdeling til vedtektsfestede formål skal med utgangspunkt i styrets vedtak utgjøre i snitt ca. 3 % av stiftelsens formålskapital per 01.01.

Styre og administrasjon

Styret

Tidligere høyesterettsdommer Georg Fr. Rieber-Mohn er styreleder i Fritt Ord, og nestleder er professor Grete Brochmann. Styret har videre bestått av følgende medlemmer: adm. direktør Christian Bjelland, professor Liv Bliksrud, advokat Alexandra Bech Gjørsv, professor Guri Hjeltnes, forfatter og journalist Frank Rossavik og forfatter og utenriksmedarbeider Sigrun Slapgard. I løpet av året ble det avholdt 8 styremøter og ett planleggingsseminar. I tillegg foretok styret en studiereise til Buskerud og Telemark. Fritt Ord tilstreber jevn fordeling mellom kjønnene; det var i 2014 5 kvinner og 3 menn i styret.

Forretningsførsel og administrasjon

Erik Rudeng var administrerende direktør i Fritt Ord frem til 31. august, da han gikk av med pensjon. I mars 2014 ble stillingen som ny direktør utlyst. Styret oppnevnte tre styremedlemmer til å stå for tilsettingsprosessen; utvalget ble ledet av styrets nestleder Grete Brochmann. Utvalget foretok en anbudsrunde og endte med å engasjere Hodejegerne til å bistå med tilsettingsprosessen. Det meldte seg ca. 45 søkere. Knut Olav Åmås ble tilbudt stillingen i mai, og tiltrådte 1. september 2014. Bente Roalsvig er nestleder/prosjektdirektør og Ingvild Bjerkholt, Oskar Kvasnes og Elin Bech Lutnæs seniorrådgivere. Anne-Lise Sognnes er rådgiver og kokk i 80 % stilling for Sameiet Uranienborgveien 2, og Hanne Vorland er rådgiver. Kjersti Bjørkmo er administrasjonsmedarbeider i 50 % stilling, og Tonje Olsrud har et engasjement som førstekonsulent. Joakim Lie er prosjektleder for Fritt Ords ungdomskonkurransen og Karsten Korbøl koordinator for HIFOs prosjektkonkurransen i historie (20 % stilling). Navus Forvaltning AS har vært Fritt Ords regnskapsfører, mens Revisjonsfirmaet Flattum AS fortsatte som revisor. Det har ikke vært skader, ulykker eller påfallende sykefravær. Fritt Ords virksomhet forurensar ikke det ytre miljø.

Dekning av årets aktivitetsoverskudd

Det samlede aktivitetsoverskuddet på kr 39,8 mill. foreslås overført til annen formålskapital.

STIFTELSEN FRITT ORD

Oslo, 31. desember 2014/17. juni 2015

Georg Fredrik Rieber-Mohn
Styrets leder

Grete Brochmann
Nestleder

Christian Bjelland
Styremedlem

Liv Bliksrud
Styremedlem

Alexandra Bech Gjørsv
Styremedlem

Guri Hjeltnes
Styremedlem

Frank Rossavik
Styremedlem

Sigrun Slapgard
Styremedlem

Knut Olav Åmås
Adm. direktør